

Zarovnat haldy? Hloupost. Jsou turisticky atraktivní, míní odborník

Ostrava.idnes.cz, 26.5.2018

Jan Lenart z Ostravské univerzity se dlouhodobě zabývá tematikou hald v Ostravě a na Karvinsku. Na nedávném prvním ročníku festivalu Pestré vrstvy, který byl přednáškami nebo komentovanými prohlídkami zaměřený právě na proměnu území, vedl zájemce na haldu Ema, kde leží hlušina z dolu a koksovy Trojice.

Nejen ji, ale i další haldy vnímá jako velmi atraktivní a turisticky využitelné. „Lidé jsou překvapeni, když zjistí, že v Ostravě, kde podle nich není nic cenného, máme tak pozoruhodná místa,“ vysvětluje.

Jaká je podle vás budoucnost ostravských hald? Měly by být asanovány, anebo se dají využít jako turistická atrakce?

Naše právo předpokládá, že haldy představují zátěž a měly by být takzvaně řešeny, například zarovnané nebo rekultivovány. To by však z dnešního pohledu, ať už odborného, nebo i turistického, byla hloupost. Protože třeba halda Ema je atraktivní právě svou přirozeností. Lidé vyhledávají její část, do které od skončení ukládání hlušiny nikdo nezasahoval. Jen její část ze severozápadu je už po dřívější rekultivaci a výsledek je naprosto neatraktivní. Byla tam navezena hlína, ta byla osázena lesem, takže už nikoho nezajímá. Také přívozská halda je zajímavá právě díky své divokosti a bezzásahovosti. V tom spočívá atraktivita, která lidi zajímá a chodí ji obdivovat. Navíc rekultivace přirozenou cestou je nejlépejší.

Jak je to se současnými vlastníky hald? Jsou si vědomi jejich potenciálu?

Většinovým majitelem je například akciová společnost Asental Land, pod ní přešly pozemky z bývalého OKD. Vlastní v podstatě celé Karvinsko, osmdesát procent území mezi Orlovou a Karvinou. Bez nich se nikdo nehne, třeba Karviná by tam ráda viděla cyklostezky, ale není to možné, protože území vlastní soukromník. Asental Land spolupracuje na asanacích, ale zatím ne moc s městy a se samosprávou.

Je tedy výhodné vlastnit haldy?

Zřejmě ano. Zvláště dnes, když se začíná uvažovat, co s těmito pozemky bude. Vlastníci začnou vstupovat do hry. Pro nás je důležité, aby haldy neodtěžili, protože co tady poté zůstane zajímavého? Spousta hald již zmizela, nikdo se nedomníval, že v roce 2020 bude turistický ruch vyhledávat území s industriálními památkami. Ani v 90. letech by nikdo nepředpokládal, co se stane s Dolní oblastí Vítkovice. Stejně tak nebylo představitelné využití báňské dráhy, která vede z centra Ostravy okolo Zárubku, přes Hranečník, poblíž botanické zahrady Ostravské univerzity, okolo zoo k Dolu Michal, což jsou potenciálně zajímavé zastávky. Město si zadalo studii, která zhodnotí využití trati. Turisté by mohli jezdit důlní dráhou, což by pro ně byla paráda, na takových principech se má stavět.

Ema by podle vás měla zůstat v nynějším stavu? Co třeba na ni vybudovat lanovku?

Byly plány na rozhlednu, naštěstí se halda hýbe, vrchol stále klesá po centimetrech, řádově poklesla už o desítky metrů, je ze sypkého materiálu a ten postupně slehne. Podle mého názoru by tam nic takového, jako je rozhledna nebo lanovka, nemělo být, její vrchol je atraktivní sám o sobě a tvoří přirozený vyhlídkový bod bez nutných dodatečných zásahů.

Turistika haldám neuškodí?

Jak by mohla. Jiná situace je v místech, která vznikla bez působení lidí, například v národních parcích, ale halda vznikla díky lidem. Případné narušování vlivem turistiky je tak pro ni přirozenou věcí.

Ví se už, které haldy by měly zůstat pro turistiku stoprocentně zachovány?

Známy jsou určitě hlavní lokality, ale celkově žádný systematický průzkum neexistuje. Chtěli jsme na univerzitě začít inventarizaci hald, aby se vědělo, které je možno zpřístupnit a které je třeba chránit. Taková studie zatím neexistuje, vše je zatím živelné. Ví se zhruba, kde haldy jsou, že mají různé vlastníky. Projekt se budeme snažit realizovat.

Počet hald se odhaduje kolem stovky, je to reálné číslo?

Haldy byly u každého dolu, na Ostravsku existovaly desítky dolů, každý měl několik vchodů, u každého byla halda. Myslím si, že to číslo je velmi reálné.

Existuje pro turistické využití hald srovnávací měřítko?

V nedalekém Polsku se nachází nejvyšší černouhelná halda v Evropě Szarlota. Není zatím zpřístupněná, ale je to otázka času, protože Poláci jsou v tomto směru progresivní. V Zabrze mají zpřístupněný černouhelný důl Guido, kam mohou turisté fárat stovky metrů hluboko, Landek je v tomto směru jenom maketa dolu. V polském dolu je vše opravdové, jste ve skutečných slojích, jedete i důlním vlakem.

Zdroj:

https://ostrava.idnes.cz/rozhovor-jan-lenart-haldy-budoucnost-tezba-fej-/ostrava-zpravy.aspx?c=A180521_402746_ostrava-zpravy_woj